

Bestuursverslag 2012

In 2012 vierde de Partij voor de Dieren haar tienjarig bestaan. In dit jubileumjaar deed onze partij alweer voor de vierde keer mee aan Tweede Kamerverkiezingen. Niet eerder stemden zoveel mensen op de Partij voor de Dieren als tijdens deze verkiezing. Behalve in het parlement, waren ook in waterschappen, Provinciale Staten en gemeenteraden vertegenwoordigers van onze partij actief en boekten zij mooie resultaten. Door het hele land zetten onze leden zich in om een verschil te maken voor dieren, natuur en milieu.

Partijbureau

Het partijbureau heeft in 2012 met tal van activiteiten het voortouw genomen. Zo organiseerde het partijbureau een congres en de jubileumbijeenkomst voor het tienjarig bestaan van de partij. Ook organiseerde en coördineerde het partijbureau de verkiezingscampagne voor de Tweede Kamerverkiezingen. In het kader van publieksvoorlichting hebben de medewerkers honderden telefoontjes afgehandeld en vele duizenden mails beantwoord over inhoudelijke, administratieve of andere kwesties. Het partijbureau heeft flyers gemaakt: naast een verkiezingsflyer ook een paas- en een kerstflyer. Het partijbureau draagt zorg voor een continue actualisering van de website www.partijvoordedieren.nl.

Daarnaast verrichtte het partijbureau ondersteunende activiteiten voor de werkgroepen, afdelingen, Statenfracties, waterschapsfracties en gemeenteraadsfracties. Voorbeelden hiervan zijn de kaderopleiding en de ondersteuning van de werkgroep Friesland bij het overgaan in een afdeling. Verder werden ook de ledenservice en ledenwervingsactiviteiten door het partijbureau uitgevoerd.

Het partijbureau initieerde en organiseerde campagnes en acties, zoals de benefietvoorstelling van de film *The Cove*, het redden van koe Sjoerdje en een lezing van Peter Singer. Ook berustte een deel van de woordvoering over dergelijke acties bij het partijbureau.

Partijbestuur

Het bestuur van de Partij voor de Dieren bestond begin 2012 uit: Luuk Folkerts (voorzitter), Lieke Keller (secretaris), Frank Wassenberg (algemeen bestuurslid), Claudia Linssen (algemeen bestuurslid) en Hans Bouma (algemeen bestuurslid). Tijdens het congres in juli trad secretaris Lieke Keller af als bestuurslid. Tom Sprangers trad eerder, per 1 januari, terug als penningmeester en bestuurslid. Claudia Linssen is tijdens dit congres benoemd als secretaris. Petra van Straaten (algemeen bestuurslid) en Gerard Kuipers (penningmeester) werden tijdens hetzelfde congres gekozen als nieuwe bestuursleden.

Verkiezingscampagne Tweede Kamerverkiezingen

Op 12 september 2012 konden Nederlanders naar de stembus voor de Tweede Kamerverkiezingen. *Hou vast aan je idealen* was de campagneslogan van de Partij voor de Dieren. Het bleek een inspirerende oproep waarin veel kiezers zichzelf en onze partij herkenden.

De titel van ons verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen sloot aan op deze slogan en luidt: *Hou vast aan je idealen. Laat ze niet wegcijferen*. Het programma werd op 25 juni in perscentrum Nieuwspoor door Marianne Thieme aan de pers gepresenteerd. Een bijzonderheid van het programma betreft de qr-codes die door alle hoofdstukken zijn aangebracht. Hiermee kan een lezer met een smartphone snel meer achtergrondinformatie – van wetenschap-

pelijke rapporten tot educatieve YouTube-filmpjes - over het desbetreffende onderwerp vinden.

Voor mensen met een verstandelijke beperking of mensen die moeite hebben met lezen is een programma in eenvoudiger taal gemaakt. Daarnaast is er een audioversie van het verkiezingsprogramma gemaakt, zodat slechtzienden en blinden de mogelijkheid hadden om het programma te beluisteren.

Kandidatenlijst

Tijdens het ledencongres in juli werd de kandidatenlijst voor de Tweede Kamerverkiezingen ongewijzigd vastgesteld. Deze lijst bestond uit 25 kandidaten. Na Marianne Thieme als lijsttrekker en Esther Ouwehand op plaats 2, bestond de topvijf uit Frank Wassenberg op 3, Anja Hazekamp op 4 en Johnas van Lammeren op 5.

Campagnemateriaal

Het partijbureau heeft het campagnemateriaal verzorgd, zoals posters, flyers en verkiezingskranten, en deze aan de werkgroepen en afdelingen verstrekt voor verdere verspreiding.

Op 11 september, de dag voor de verkiezingen, adverteerde de Partij voor de Dieren in het landelijke, gratis dagblad Metro. Deze full-colouradvertentie besloeg drie pagina's, waaronder de cover. Er stonden onder andere artikelen in over onze standpunten en onze eigenzinnige werkwijze, een interview met Marianne Thieme en nieuws over de korte films die Eddy Terstall voor ons maakte. Met een oplage van 505.105 exemplaren bereikten we ongeveer 1.833.000 lezers met deze advertentie.

De Partij voor de Dieren had de twee grootste politieke billboards van Nederland. Deze waren te zien langs de A4 in Haarlemmermeer. Het grootste spandoek had een afmeting van 40x4 meter. De gemeente Haarlemmermeer eiste echter na enige tijd dat de spandoeken werden verwijderd. De partij plaatste daarom een oproep voor een nieuwe locatie voor het grootste spandoek tegen een vergoeding van 1000 euro (gesponsord door een partijlid). Van de zondagamateurs van vvAPWC in Amersfoort kreeg de partij het aanbod om de megabanner te plaatsen op het hoofdveld van de voetbalvereniging, direct aan de

Verkiezingsprogramma in eenvoudige taal.

Hou vast aan je idealen

Economische groei is niet de oplossing, maar het probleem

Eddy Terstall maakt campagnefilm

Stem strategisch, stem Partij voor de Dieren

De cover van dagblad Metro daags voor de Tweede Kamerverkiezingen.

spoorlijn Amersfoort-Zwolle. Overigens leidde de eis van Haarlemmermeer om het spandoek weg te halen tot een hausse aan free publicity.

Foto: Thomas Schlijper

Het megaspandoek langs de A4.

Het campagnecentrum op de website.

De website van de Partij voor de Dieren was tijdens de verkiezingscampagne ingericht als campagnecentrum. Op de homepage stond een grote button met de tekst 'Help mee! Ga naar het campagnecentrum'. In het campagnecentrum vond de bezoeker onder meer honderd redenen om Partij voor de Dieren te stemmen; middelen om zelf campagne te voeren met persoonlijke social media accounts zoals Twitter en Facebook; video's; de optie om campagnevrijwilliger te worden; actuele foto's van de campagne en een donatiebutton.

Ook heeft de Partij voor de Dieren een app laten ontwikkelen waarmee de zaken uit het campagnecentrum eenvoudig toegankelijk zijn met een smartphone.

De Partij voor de Dieren heeft tijdens deze verkiezingen veel aandacht besteed aan sociale

media. Met name Facebook en Twitter zijn intensief ingezet tijdens de campagne.

Ook is er veel aandacht besteed aan het maken en verspreiden van campagnevideo's. Filmmaker Eddy Terstall maakte belangeloos twee korte films voor de Partij voor de Dieren. Beide waren te zien via onze website, het YouTube-kanaal van de partij en op sociale media. Een van zijn filmpjes werd ook gebruikt voor onze Zendtijd Politieke Partijen.

Tijdens de campagne werden de standpunten van de Partij voor de Dieren overzichtelijk vergeleken met die van andere partijen onder de noemer *Stel je moet kiezen!* Alle vergelijkingen waren in het online campagnecentrum te zien en zijn ook via sociale media verspreid. De belangrijkste zijn bovendien per mail verspreid onder onze leden met het verzoek deze aan zwevende kiezers in hun omgeving door te sturen.

Training en debatten

Voor de campagne echt losbarstte vond er een bijeenkomst plaats voor regionale campagneleiders van de partij. Landelijk campagneleider Lieke Keller en Niko Koffeman lichtten tijdens een campagnebijeenkomst de speerpunten van de verkiezingscampagne toe en bespraken hoe deze op lokaal/regionaal niveau uitgedragen konden worden.

Ook is er een woordvoeringstraining georganiseerd voor de regionale campagneleiders en de werkgroepleden die stands bemanden en flyerden. Niko Koffeman lichtte hierbij de speerpunten van het verkiezingsprogramma toe. Daarnaast vertelde hij hoe je kiezers kunt overtuigen een stem uit te brengen op de Partij voor de Dieren.

Er is getracht aan zoveel mogelijk relevante verkiezingsdebatten deel te nemen. Alle kandidaten waren beschikbaar voor verkiezingsdebatten. Het partijbureau coördineerde de aanvragen voor deelname aan verkiezingsactiviteiten.

Activiteiten in het land

In Noord-Brabant organiseerde ons Statenlid Marco van der Wel een Brabant-tournee met Esther Ouwehand. Zij bezocht onder andere de Brabantse Wal (natuurgebied) en verzorgde de heropening van de egelopvang in Roosendaal.

Om te protesteren tegen het boren naar schaliegas in de provincie Utrecht heeft Marianne Thieme samen met de afdeling Utrecht borden 'Gas(t)vrije gemeentes' geplaatst in de gemeentes Zeist en Utrechtse Heuvelrug.

Esther Ouwehand bij de egelopvang in Roosendaal.

Marianne Thieme protesteert met de afdeling Utrecht tegen schaliegasboringen.

Esther Ouwehand bracht tijdens de campagne een bezoek aan koeienrusthuis De Leemweg in Friesland. Begin 2012 redde de Partij voor de Dieren koe Sjoerdje - die op weg naar het slachthuis ontsnapte en door het ijs zakte - en vond een mooi onderkomen voor haar bij De Leemweg. Bij de Leemweg staat ook stier Bikkel die enkele jaren geleden door de partij is gered. Ook Bikkel kreeg een bezoekje van Esther.

Partijleden en geïnteresseerden tijdens het door de werkgroep Amsterdam georganiseerde duurzame diner.

In Amsterdam werd een diervriendelijk verkiezingsdiner georganiseerd voor 200 leden en introducés, waaronder Marijke Helwegen. De aanwezigen werden getraakteerd op interessante lezingen, onder meer van fotograaf en documentairemaker Jan van IJken. Marianne Thieme gaf een speech en at een hapje mee. De avond werd gepresenteerd door voormalig Vroege Vogels-presentatrice Andrea van Pol.

Marianne Thieme on tour met de 'Ziek van megastallencaravan'.

Esther Ouwehand bracht met vrijwilligers van de afdeling Zuid-Holland een bezoek aan de Pluktuin, de meest milieuvriendelijke bloemenkweker van Nederland. De tuin is een van de weinige plekken in het land waar bloemen volledig biologisch – zonder landbouwgif – gekweekt worden.

In Drenthe, Gelderland en Overijssel nam Marianne Thieme deel aan de caravantournee 'Ziek van Megastallen'. Ze bezocht meerdere plekken in Drenthe waar megastallen staan en plaatste daar een bod met de tekst 'Ziek van megastallen'.

In Limburg protesteerde de Partij voor de Dieren tegen een gigastal in Grubbenvorst.

De Actie 'Ziek van megastallen' werd ook in Limburg ingezet. In Grubbenvorst hebben Esther Ouwehand en Frank Wassenberg met de werkgroep Limburg geprotesteerd tegen de komst van een megastal met 1,1 miljoen plofkoppen en 35.000 varkens.

Om duidelijk te maken dat de Partij voor de Dieren tegen de omstreden nieuwe kolencentrale in de Eemshaven is bracht Esther Ouwehand samen met de afdeling Groningen een bezoek aan Eemshaven. Daar bracht zij met de slogan 'Geen kolencentrales maar zonnepanelen!' de duidelijke boodschap van de Partij voor de Dieren over: wij willen duurzame energie in plaats van milieuvervuilende fossiele energiebronnen.

Esther Ouwehand voert actie tegen de geplande kolencentrale in Eemshaven.

Marianne Thieme en Esther Ouwehand bij de zandsculptuur van jongerenorganisatie PINK!

De werkgroep in Zeeland ging samen met Marianne Thieme op bezoek bij 't Hof van Welgelegen. Tijdens dit bezoek liet Marianne Thieme zich informeren over deze Middelburgse stadsboerderij: de boerderij teelt groenten op biologische wijze en levert rechtstreeks aan particulieren en restaurants in de regio.

Op 9 september organiseerde het partijbureau een landelijke actie op het strand bij Bloemendaal, waarbij Marianne Thieme en Esther Ouwehand aanwezig waren. Thieme riep bij die gelegenheid de Noordzee uit tot zeereservaat. Jongerenorganisatie PINK! zorgde voor een indrukwekkend zandsculptuur met het woord 'zeereservaat'. Daarnaast was er een fototentoonstelling over de Noordzee van onderwaterfotograaf Cor Kuyvenhoven; deze was door alle badgasten te bezichtigen.

Website

De website van de Partij voor de Dieren is een belangrijk informatiemiddel, zowel voor de leden als voor het bredere publiek en voor journalisten. De site informeert over het werk van de Tweede Kamerfractie, de regionale fracties, de werkgroepen en afdelingen en over de activiteiten van het partijbureau. Actuele informatie is hier snel terug te vinden.

De vormgeving van de website is in juni 2012 vernieuwd. De site is interactiever geworden doordat bezoekers nu kunnen reageren op nieuwsberichten. Ook zijn sociale media verder geïntegreerd in de site. Daarnaast zijn onder andere de kleuren aangepast en het navigeren is eenvoudiger gemaakt.

In 2012 bezochten 150.000 mensen onze website (unieke bezoekers). Gemiddeld zijn dit ongeveer 400 bezoekers per dag. Op woensdag 12 september - de dag van de Tweede Kamerverkiezingen - bezochten 6000 mensen onze website.

Bol.com

De Partij voor de Dieren is eind 2012 een partnerschap aangegaan met Bol.com. Van producten die via onze site gekocht worden bij Bol.com ontvangt de partij een percentage van het bestelbedrag. Het geld dat hiermee wordt opgehaald wordt in de campagnekas gestort.

Activiteiten voor (actieve) leden en volksvertegenwoordigers

Themabijeenkomst NGPF

De Nicolaas G. Pierson Foundation organiseerde op 10 juni voor leden van de Partij voor de Dieren en PINK! de themabijeenkomst 'Laat ze niet schieten' over de jacht. De conclusie van de dag was dat de jacht overbodig, zinloos en wreed is. Meer dan honderd leden van de Partij voor de Dieren en PINK! woonden die dag de presentaties van wetenschappers en partijvertegenwoordigers bij.

Lezing Peter Singer

Speciaal voor leden van de Partij voor de Dieren gaf professor Peter Singer op maandag 2 juli 2012 een lezing over *Animal politics* in de Eerste Kamer in Den Haag. Tijdens deze lezing sprak Peter Singer over dierenrechten en gaf hij zijn visie op het wetsvoorstel voor een verbod op onverdoofd ritueel slachten. De lezing werd druk bezocht en de partij moest zelfs geïnteresseerden vooraf teleurstellen.

Peter Singer (links) in de Eerste kamer met Marianne Thieme en Niko Koffeman.

Kaderopleiding

In 2012 vond de derde kaderopleiding plaats voor actieve partijleden die hun talenten willen ontplooiën binnen de Partij voor de Dieren. De opleiding bestond uit vijf cursusdagen over de thema's persoonlijke presentatie, politieke vorming, dierenbescherming in heden en verleden, argumenteren & debatteren en pers & publiciteit.

Leden

Elke twee weken werd de e-mailnieuwsbrief verstuurd naar leden en nieuwsbriefabonnees. Eind 2012 is besloten om deze frequentie iets te verlagen, naar eens per drie weken. Dit naar aanleiding van onderzoek onder de lezers. De leden die geen beschikking hebben over e-mail krijgen eenmaal per kwartaal een gedrukte nieuwsbrief toegestuurd: *de Koerant*.

In 2012 zijn er 1360 nieuwe leden ingeschreven en 1091 opzeggingen verwerkt. Per 1 januari 2013 heeft de Partij voor de Dieren 12.519 leden - waaronder 138 leden voor het leven.

In de Tweede Kamer werden een aantal rondleidingen voor partijleden georganiseerd met een bezoek aan de eigen fractie. Partijleden krijgen hierdoor meer inzicht in het politieke bedrijf en het functioneren van onze eigen fractie. Vanuit het partijbureau werd hiervoor personele ondersteuning geboden. De respons van de bezoekers was positief.

Congres

In 2012 vond er op 1 juli een congres plaats in congrescentrum Zonheuvel in Doorn. Dit stond in teken van de Tweede Kamerverkiezingen. Tijdens dit congres werden de kandidatenlijst, de campagnebegroting en het verkiezingsprogramma goedgekeurd.

Er vond een vraaggesprek plaats met Marianne Thieme waarbij congresgangers een vraag konden stellen over actuele politieke onderwerpen. Onder meer het verloop en de stand van zaken rond het wetsvoorstel onverdoofd ritueel slachten en Europa passeerden de revue. Er namen ruim 300 leden deel aan dit congres.

Stemmen tijdens het julicongres.

Marianne Thieme en Karen Soeters (rechts) snijden samen de taart aan om de première van de documentaire 'De Haas in de Marathon' te vieren.

Jubileumbijeenkomst

Op 28 oktober 2012 bestond de Partij voor de Dieren tien jaar. Om dit jubileum te vieren was er op zondag 28 oktober een feestelijke bijeenkomst voor leden en genodigden in theater Orpheus in Apeldoorn. Ruim 400 leden genoten deze dag van een gevarieerd programma.

Marianne Thieme verzorgde de aftrap van de dag met een speech waarin zij zowel vermakelijke als ontroerende onthullingen deed over de begintijd van de partij. Vervolgens ging de nieuwe documentaire van de Nicolaas G. Pierson Foundation *De Haas in de Marathon* – over tien jaar Partij voor de Dieren – in première. Daarnaast waren er twee inspirerende sprekers: de Canadese politiek filosoof Will Kymlicka hield een lezing naar aanleiding van zijn baanbrekende boek *Zoopolis* (2011), een politieke theorie over dierenrechten en hoogleraar rechtswetenschap – én lijstduwer van het eerste uur – Paul Cliteur hield een lezing over het wetsvoorstel voor een verbod op onverdoofd ritueel slachten. Ook werd schrijfster Mensje van Keulen, een van de eerste prominente sympathisanten van de partij, geïnterviewd. De dag werd afgesloten met een borrel.

De werkgroep Zutphen bij haar verkiesingskraam op de markt in Zutphen.

Werkgroepen en afdelingen

In het land waren elf werkgroepen en afdelingen op provinciaal niveau actief. De activiteiten van de werkgroepen zijn vooral gericht op ledenbinding, ledenwerving en het profileren van de partij in het werkgebied. In Flevoland zijn leden actief verbonden aan de Statenfractie, die op deze manier wordt ondersteund. In 2012 hebben de werkgroepen vooral grote inspanningen verricht ten behoeve van de ver-

Ook in Zuid-Holland wordt volop geplakt.

kiezingscampagne voor de Tweede Kamerverkiezingen, waaronder posters plakken, flyeren en de organisatie van publiciteitsacties.

Het partijbureau heeft, vaak met hulp van werkgroepen en afdelingen, meerdere acties georganiseerd. Zo vond er in januari een benefietvoorstelling plaats van de film *The Cove* om Sea Shepherd-vrijwilliger Erwin Vermeulen - die vastzat in Japan - te ondersteunen met een financiële bijdrage voor juridische bijstand. Dit leverde € 2500 op. In februari kocht de Partij voor de Dieren de Friese koe Sjoerdje nadat ze op haar vlucht voor

Sjoerdje bij haar aankomst in koeienrusthuis De Leemweg.

de slacht door het ijs zakte. Sjoerdje is overgebracht naar Koeienrusthuis de Leemweg in Zandhuizen; de partij draagt zorg voor de kosten die haar verzorging met zich meebrengt.

In maart organiseerden twee partijleden de demonstratie 'We zijn het MEGAzat' tegen megastallen. Op de Dam in Amsterdam verzamelden honderden leden zich met protestbordjes en

Een jonge deelnemer aan de demonstratie tegen megastallen op de Dam in Amsterdam.

spandoeken om duidelijk te maken dat er in Nederland geen plek is voor megastallen. Ook Esther Ouweland was aanwezig en hield een toespraak.

Vanuit meerdere werkgroepen en afdelingen zijn acties georganiseerd rondom het 'Jaar van de bij'. Zo deelden vrijwilligers in Gelderland biologische bloemzaadjes uit op de dag van de aarde, was er in Noord-Holland Noord en Friesland een 'Dag van de bij' georganiseerd en konden mensen in Groningen een thema-avond over bijen bijwonen met een bezoek aan een biologische boerderij en een diner.

Van werkgroep naar afdeling

In 2012 is de werkgroep Friesland veranderd in een afdeling. De afdelingen dragen bij aan het vinden van nieuw politiek talent, maar ook aan het vergroten van de betrokkenheid van leden.

In 2012 waren er vijf afdelingen: Groningen, Utrecht, Zuid-Holland, Gelderland en Friesland. De vijf afdelingen hebben een door de leden in de desbetreffende provincie gekozen afdelingsbestuur en deze leden hebben toegang tot de jaarlijkse afdelingsvergadering.

Volksvertegenwoordigers

De Partij voor de Dieren loopt voortdurend voor de troepen uit. Door het continu agenderen van onderwerpen, het stellen van lastige vragen, het indienen van moties, het schrijven van opiniestukken en het verspreiden van persberichten geven onze volksvertegenwoordigers invulling aan de rol van aanjager in de politiek. Deze inspanningen brengen veel teweeg bij politici van andere partijen, in de media en bij het publiek. Uit onderzoek van de Universiteit van Leiden blijkt dat de Partij voor de Dieren – met haar beperkte zetelaantal – relatief veel invloed heeft. De traditionele partijen realiseren zich dat ze echt rekening moeten houden met de Partij voor de Dieren.

Foto: Monique van Someren

Onze volksvertegenwoordigers hebben veel belangrijk werk verzet om bijensterfte tegen te gaan.

Staten-Generaal

In 2012 werd de Partij voor de Dieren met twee zetels vertegenwoordigd in de Tweede Kamer door fractievoorzitter Marianne Thieme en Esther Ouwehand en met een zetel in de Eerste Kamer door Niko Koffeman. Van half januari 2012 tot half mei 2012 was Marianne Thieme met zwangerschapsverlof. Het fractievoorzitterschap werd tijdelijk door Esther Ouwehand overgenomen. Anja Hazekamp werd beëdigd als Kamerlid voor een periode van vier maanden. Er is veel werk verzet door onze Kamerleden. De werkzaamheden en successen van de Kamerleden zijn terug te vinden op de website onder het kopje 'Tweede Kamer' en 'Successen'.

Daarnaast waren we in 2012 vertegenwoordigd in zeven provincies, zes waterschappen en in zes gemeentes.

Provinciale Staten

Onze Statenleden hebben ook in 2012 weer veel belangrijk werk verzet en mooie resultaten geboekt.

Het lukte ons Statenlid Willem van der Steeg in Utrecht om in juli een motie (unaniem) aangenomen te krijgen om bijensterfte in de provincie Utrecht tegen te gaan. Tevens gaat de provincie Utrecht na een aangenomen motie (van de Partij voor de Dieren en de SP) de regionale Vogelopvang in Utrecht financieel ondersteunen. Ook slaagde Willem van der Steeg er in om (voorlopig) geen ontheffingen voor het gebruik van kunstlicht bij het jagen op vossen te laten verlenen door Gedeputeerde Staten.

Van Melissa Bax van de Flevolandse Statenfractie is een motie aangenomen waarin het college werd opgedragen de mogelijkheid van een *pilot* voor bijenvriendelijk bermbeheer te onderzoeken. Als gevolg hiervan zal bij de verdubbeling van een weg met de inrichting en maaibeheer rekening gehouden worden met nestmogelijkheden voor bijen en zal gekeken worden naar de juiste (berm)beplanting voor bijen. Verder is een motie aangenomen waarin uitgesproken wordt dat winning van onconventionele gassen, zoals schaliegas en steenkoolgas, niet past in de Flevolandse visie op duurzaam gebruik van de ondergrond.

In Groningen waren twee volksvertegenwoordigers in de Provinciale Staten actief. Wynanda van der Land verving gedurende vier maanden Anja Hazekamp, die tijdelijk naar de Tweede Kamer ging. De Groningse Statenfractie heeft veel aandacht gevraagd voor de jacht in die provincie. De schriftelijke vragen over de jacht op knobbelzwanen hadden als resultaat dat de provincie

volgend jaar geen ontheffingen meer verleent voor het afschieten van deze dieren. Ook was er veel aandacht voor de bouw van een kolencentrale in de Eemshaven. De Partij voor de Dieren heeft meegedaan aan de manifestatie 'Krachten tegen Kolen'. Tijdens een succesvolle actie zette Anja Hazekamp het 'Mes in de Megastal' om te protesteren tegen de bouw van een tien hectare grote megamelkveestal met 2000 koeien bij Vlagtwedde. Dit heeft geleid tot een (tijdelijke) bouwstop van alle grote stallen in de provincie.

In Noord-Holland werd de initiatiefnota 'Stop bijensterfte' van de Statenfractie unaniem aangenomen in de Staten. Hierdoor gaat de provincie onder andere het rijk oproepen het gebruik van de zeer giftige en nauwelijks afbreekbare groep insecticiden, de neonicotinoïden, te beperken en zo nodig te verbieden. Ook gaat de provincie een proef met bijvriendelijk bermbeheer uitvoeren. Daarnaast kreeg Statenlid Bram van Liere een motie aangenomen om import van biomassa dat over grote afstanden moet worden vervoerd als niet duurzaam te bestempelen en dus niet te faciliteren. Tevens organiseerde de fractie het succesvolle symposium 'Natuur in het wild'. De Partij voor de Dieren bereikte met het symposium dat de discussie over het natuurbeleid weer meer over natuur gaat en niet alleen over bezuinigingen.

In Zuid-Holland kreeg ook Carla van Viegen het voor elkaar om haar initiatiefvoorstel om bijensterfte tegen te gaan aangenomen te krijgen. Ook wordt het realiseren van meer zonnepanelen om zonne-energie op te wekken als speerpunt opgenomen in provinciaal beleid. En op verzoek van de Partij voor de Dieren was er een expertmeeting naar aanleiding van het rapport-Samson over kindermisbruik in de jeugdzorg. Daarbij is op aandringen van onze fractie door de provincie toegezegd dat het tegengaan van kindermisbruik nader wordt uitgewerkt in het beleidskader jeugdzorg.

De Statenfractie Gelderland heeft in 2012 veel kritische vragen gesteld, waaronder over afschot van herten in verband met de opening van Ecoduct Hulshorst. De vragen leidden tot veel landelijke pers aandacht voor de problematiek. Voorts stelde deze Statenfractie onder meer vragen over een enorme kalverhouderij die – strijdig met provinciaal beleid – wordt gerealiseerd, over de vergunningen aan veehouderijbedrijven in de buurt van natuurgebieden en over het afsteken van consumentenvuurwerk in de buurt van Natura 2000-gebieden. Statenlid Luuk van der Veer heeft verder in het provinciehuis een succesvolle bijeenkomst georganiseerd over Europees beleid op het gebied van biodiversiteit en dieren in het wild.

Statenlid Marco van der Wel heeft een initiatiefvoorstel 'Opvang van inheemse dieren' ingediend en deze is in de Staten van Noord-Brabant aangenomen. Ook heeft de Brabantse Statenfractie het thema mestvergistings op de provinciale agenda gezet. Er is een motie ingediend om onderzoek te starten naar de (vermeende) duurzaamheid van mestvergisters, mede omdat mestvergisters de intensieve veehouderij versterken. De provincie heeft de motie overgenomen en toegezegd dat er een expertmeeting wordt georganiseerd en dat de Statenleden daarna schriftelijk worden geïnformeerd over de duurzaamheidsaspecten van mestvergisters. Per brief heeft de Brabantse fractie Gedeputeerde Staten aangesproken op het falend natuurbeheer in natuurgebied De Hilver bij Hilvarenbeek. Het resultaat is dat komend jaar de weidevogels een betere bescherming zullen genieten.

Gemeenteraadsfracties

Ook op lokaal niveau hebben onze vertegenwoordigers veel werk verzet en hebben zij op de kernthema's van de partij enkele prachtige resultaten geboekt.

In meerdere gemeentefracties is met succes gewerkt aan een hondvriendelijker beleid.

De gemeenteraadsfractie in Groningen kreeg in 2012 voldoende steun voor de motie om meer afvalbakken te plaatsen bij hondenuitrenvelden en andere plekken waar veel honden worden uitgelaten. Ook is het beleid van de gemeente aangepast wat betreft het gedeeltelijk kwijtschelden van de hondenbelasting voor minima. Nu krijgen minima ook bij twee honden (eerst was dit maar bij één hond) een kwijtschelding van de hondenbelasting. Gemeenteraadslid Gerjan Kelder kreeg tevens een meerderheid voor zijn motie om bij de nieuwe gemeentelijke aanbesteding voor schoonmaakmiddelen alleen proefdiervrije en milieuvriendelijke schoonmaakmiddelen te kopen. Ook besteedde hij aandacht aan de vele klachten van burgers over een evenement in het Noorderplantsoen dat onder andere de natuur zou verstoren. De Groningse fractie kaartte dit aan via schriftelijke vragen en kreeg van het college van B&W voor een groot deel gelijk.

Ook de gemeenteraadsfractie in Amsterdam boekte mooie resultaten. Van de 56 moties zijn er 21 aangenomen en negen hebben een toezegging gekregen. Het succes is niet onopgemerkt in de pers gebleven. Zo is de partij in meer dan honderd krantenartikelen en radio-interviews terug te vinden. Een van de successen is dat vanaf 2013 alle subsidieaanvragen in Amsterdam gecontroleerd worden op het gebruik en/of verkoop van bont. Ook heeft de Amsterdamse wethouder in antwoorden op vragen toegezegd dat hij de opvang van de honden van dakloze hondenbezitters structureel gaat regelen. Tevens boekte de Amsterdamse fractie succes in de strijd tegen het giftige onkruidbestrijdingsmiddel Roundup. Zes van de zeven stadsdelen stopten – op aandringen van de Partij voor de Dieren - geheel met het gebruik van dit middel. Tijdens de begrotingsonderhandelingen voor 2013 lukte het gemeenteraadslid Johnas van Lammeren om een meerderheid te vinden voor acht moties. Zo komt er een adviesraad Dierenwelzijn, krijgt reptielenopvang SDN ook in 2013 subsidie, wordt er een 24-uurs dierennoodhulpketen gerealiseerd en blijft boerderijeducatie bestaan. Het voorstel van de gemeentefractie om de verkoop van duurzame tassen aan de deur van supermarkten te stimuleren kreeg steun van de gehele gemeenteraad.

In Leiden kon Dick de Vos de oogst binnenhalen van 2,5 jaar lobbyen: eind december werd een zeer diervriendelijke Nota Dierenwelzijn aangenomen. Tijdens de raadsvergadering kon deze nog worden aangescherpt met drie vegetarische dagen en een visreservaat met hengelverbod binnen Leiden. Ook komt er een eind aan evenementen in parken tijdens het broedseizoen en is Leiden de eerste gemeente in Nederland met een ontmoedigingsbeleid voor het oplaten van ballonnen.

Het afgelopen jaar heeft de Apeldoornse gemeenteraadsfractie veel werk verzet om de vestiging van het LOG Beemte/Vaassen, tussen Apeldoorn en Epe, tegen te houden. Gemeenteraadslid Harry Voss had na bestudering van het bij het bestemmingsplan behorende plan-MER (milieueffectrapport) ontdekt dat hierin essentiële gegevens over de stikstofdepositiewaarden ontbraken. Voorlopig staat het LOG - mede door de aandacht die de Apeldoornse fractie aan dit onderwerp besteedde - in de ijskast. Daarnaast is een motie van de Apeldoornse fractie aangenomen om circussen met (wilde) dieren te weren.

Circussen zonder (wilde) dieren wordt door de inzet van de Partij voor de Dieren de norm in meerdere gemeentes.

Joop de Jonge, gemeenteraadslid in Buren, heeft in 2012 het heffen van hondenbelasting aangekaart. De gemeenteraadsfractie vindt dit een onterechte manier om de kas van de gemeente

Buren te vullen. Tevens diende de gemeenteraadsfractie een motie in waarbij de raad gevraagd werd de Dierenbescherming financieel te ondersteunen om het zwerfkattenprobleem aan te pakken. En naar aanleiding van een incident op 14 april, waarbij een auto op de A15 is geraakt door een kogel van een jager, heeft de gemeentefractie schriftelijke vragen gesteld aan het college van B&W. De burgemeester van Buren liet in reactie hierop weten dat hij de mening van de Partij voor de Dieren deelt en dat ook hij vindt dat 'de jager een onverantwoord risico heeft genomen'. Omdat dit het tweede incident was in een korte tijd heeft de burgemeester tevens de wildbeheereenheden gevraagd zich te bezinnen op hun activiteiten en de risico's die de activiteiten met zich kunnen meebrengen.

In Den Haag heeft raadslid Marieke de Groot verschillende successen behaald. Zo zijn twee initiatiefvoorstellen aangenomen. Het voorstel dat vraagt om een stedelijke (duurzame) voedselstrategie en meer aandacht voor de bij in het beleid. Ook geldt er dankzij vragen van Marieke de Groot een voorkeursbeleid voor circussen zonder wilde dieren. De rol van de Partij voor de Dieren als aanjager van andere partijen is ook succesvol in Den Haag. Zo hebben meerdere partijen na lang aandringen de wethouder verzocht om meer geld voor de opvang en vervoer van dieren vrij te maken en worden bouwplannen en bestemmingsplannen dankzij verzoeken van de Haagse gemeentefractie aangepast zodat groenwaarden beter beschermd worden.

Waterschapsfracties

De waterschapsbestuurders van de Partij voor de Dieren hebben in 2012 onder andere hard gewerkt aan schoon water, een diervriendelijk muskusrattenbeleid, een evacuatieplan bij overstromingen en de visveiligheid van gemalen en pompen.

Lammert van Raan, waterschapsbestuurder in het Waterschap van Amstel, Gooi en Vecht (AGV) heeft in 2012 schriftelijke vragen gesteld over het gebruik van het bestrijdingsmiddel Roundup. Naar aanleiding van de vragen wordt er gekeken hoe het gebruik gestopt kan worden. Daarnaast is in 2012 gehamerd op het afdwingen van het opnemen van evacuatieplannen voor dieren in het geval van calamiteiten. Het Dagelijks Bestuur van het waterschap geeft aan dit waar mogelijk ook toe te passen.

Tevens heeft Lammert van Raan zich ingezet voor een andere benadering van muskusrattenbestrijding. In 2012 is de herinrichting van de Muskusrattenbestrijding besproken. Dit houdt in dat door het samenvoegen van bestrijdingsorganisaties van zes waterschappen er één grote bestrijdingsorganisatie is ontstaan waarbij de uitvoering ligt bij het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Samen met de andere waterschapsbestuurders van de Partij voor de Dieren zijn er 21 aanbevelingen gedaan voor het nieuwe beleid waarvan een aantal aanbevelingen overgenomen zijn, waardoor nu preventie wordt benadrukt en er sprake is van betere schaderegistratie.

Foto: ©istockfoto.com/rmarold

Het diervriendelijk maken van het muskusrattenbeleid kreeg veel aandacht van onze waterschapsfracties in 2012.

De fractie Hoogheemraadschap Delfland heeft de pers gehaald met haar pleidooi om geen exotische vissoorten en kruisingen van vissoorten uit te zetten in Delfland. Voorts is de fractie erin geslaagd bijna elke vergadering de bestrijding van muskusratten ter discussie te stellen. Tot slot heeft de fractie met succes schriftelijke vragen gesteld over de achtergestelde positie van ZZP'ers ten opzichte van werknemers. Daarop heeft Delfland het mogelijk gemaakt voor ZZP'ers om ook kwijtschelding te krijgen van hun belastingen. Waterschappers Bart Canton en Hans Overmeer hebben de fractie bovendien uitgebreid met een burgercommissielid, de civiel ingenieur Bart Simon.

In het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft waterschapper Dick de Vos bereikt dat de visveiligheid van pompen en gemalen voortaan uitgangspunt is van het hoogheemraadschap. Verder heeft de fractie met regelmaat aandacht gevraagd voor onder andere microplastics in het water, veenweidedaling en bestrijdingsmiddelen als imidacloprid. De meeste aandacht ging echter uit naar de muskusratten. Dankzij het aandringen van deze fractie is eind 2012 begonnen met een onderzoek naar alternatieve vormen van bestrijding. De optie 'niet-bestrijden' is nu onderdeel van veldproeven binnen het onderzoek.

In het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden heeft Istar Faber haar functie in 2012 overgedragen aan Wanda Bodewitz. Bodewitz heeft tijdens de behandeling van de begroting 2013 aandacht gevraagd voor medicijnresten, hormonen, microplastics en bacteriën in water. Naar aanleiding hiervan heeft zij verschillende toezeggingen gekregen van het college. Onder andere zegde het college toe een memo op te stellen waarin aangegeven wordt wat de mogelijkheden zijn ten aanzien van het zuiveren van medicijnresten en hormonen uit het afvalwater. Ook heeft de fractie bij een aantal plannen voor dijkverbetering gepleit voor het tegelijkertijd muskusratbestendig maken van deze dijken. Hierop heeft de dijkgraaf besloten om een afwegingskader voor het muskusratbestendig maken van dijken te ontwikkelen dat in ieder dijkverbeteringsplan opgenomen wordt.

Janet de Jong is wegens verhuizing eind 2012 gestopt als waterschapsbestuurder van het Waterschap Zuiderzeeland. Haar functie zal overgenomen worden door Elt van Otterloo.

In april heeft Gerard Kuipers van het Waterschap Hunze en Aa's in Groningen een IJsvogelwand geopend aan het Helperdiep. Deze IJsvogelwanden bieden nestelruimte waarmee de populatie hopelijk vergroot kan worden. Kuipers zorgde ervoor dat in het calamiteitenplan voor overstromingen ook de tijdige evacuatie van dieren wordt vastgelegd. Als gevolg van druk vanuit onze waterschapsfractie zijn bij het project Borgsloot voor het eerst door Hunze en Aa's ook preventieve maatregelen tegen graverij van muskusratten meegenomen.

Deelnemers aan de partijdag in Antropia te Driebergen.

Partijdag

Op zondag 13 mei vond in Antropia te Driebergen een partijdag plaats voor de fracties van de Partij voor de Dieren. Het doel van deze bijeenkomst was inhoudelijke verdieping en onderlinge afstemming. Daarbij werd gekozen voor de actuele thema's megastallen, natuur & jacht en de

kaderrichtlijn water. Naast presentaties over deze onderwerpen was er ruim gelegenheid om vragen te stellen en met elkaar van gedachten te wisselen.

Marianne Thieme en Esther Ouwehand gaven presentaties waarin onder meer de specifieke rol van de Partij voor de Dieren in het politieke spectrum aan bod kwam. Daarnaast werden er workshops gehouden. Zo verzorgde Niko Koffeman een workshop over debatteren. Statenlid Bram van Liere en fractiemedewerker van de Tweede Kamer Corinne Cornelisse hielden een inloopspreekuur voor werkadviezen. Communicatiedeskundige Maaïke Wermer gaf een workshop woordvoering waarin specifiek werd ingegaan op lastige situaties. Zo'n 45 vertegenwoordigers en fractiemedewerkers namen deel aan deze dag.

Animal Politics Foundation

Op 27 december werd de Animal Politics Foundation (APF) opgericht. Het doel van deze stichting is om de representatie van dieren in het democratisch proces te vergroten in met name het buitenland en het uitbouwen van een internationaal kennisnetwerk op dit gebied. Deze stichting probeert haar doelen te verwezenlijken door onder meer de organisatie van vormingsactiviteiten, het onderhouden van contacten met buitenlandse zusterpartijen en het organiseren van workshops. De APF heeft hiertoe een subsidieaanvraag ingediend in het kader van het Matra Politieke Partijen Programma van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Tot slot

Alles overziend constateren wij dat de Partij voor de Dieren mag terugkijken op een prachtig jaar waarin veel mensen zijn bereikt met onze boodschap, waarin veel mensen hun stem aan de Partij voor de Dieren hebben gegeven, waarin mooie resultaten zijn geboekt en waarin verder is gewerkt aan een fundament waarop de partij de volgende jaren kan verder groeien.

Amsterdam, februari 2013